

FOCUS

13

Februari 2016

De vergroting van de Brusselse huishoudens

Astrid Sierens

In de loop van de 20ste eeuw is de grootte van de huishoudens afgenomen in België. De huishoudens worden er met andere woorden steeds kleiner. Ook het Brussels Hoofdstedelijk Gewest kende gedurende decennia deze evolutie. Sinds halfweg de jaren 1990 vindt hier echter een heel andere evolutie plaats, namelijk een stabilisatie met daarna een toename van de gemiddelde huishoudensgrootte. Wat ligt mogelijk aan de basis van deze “huishoudensvergroting”? Wat is de evolutie van de een- en meerpersoonshuishoudens? Welke evolutie kennen de twee andere gewesten en België?

Belang van statistieken over de huishoudens

Het huishouden (→ Kader 1) vormt de basiseenheid voor de organisatie van onze samenleving. Ze liggen ten grondslag aan heel wat processen van productie en consumptie die verband houden met de huisvesting denk maar aan het aantal woningen, aansluitingen op

het elektriciteitsnetwerk en andere nutsvoorzieningen, de huisvuilophaling, etc. [Lodewijckx, 2008; Deboosere *et al.*, 2009]. Het aantal huishoudens en de evolutie hiervan kennen, is dan ook van belang voor het beleid in heel wat domeinen, voor maatschappelijke organisaties en andere instellingen.

Naast het aantal huishoudens is het ook belangrijk om hun grootte te kennen, hun samenstelling, etc. Zo heeft een huishouden met drie kinderen een heel andere

1. Wat is een huishouden?

Een **huishouden** bestaat ofwel uit een persoon die gewoonlijk alleen leeft, ofwel uit twee of meer personen, die al dan niet door familiebanden verbonden, gewoonlijk eenzelfde woning betrekken en er samenleven [Deboosere *et al.*, 1997; Deboosere *et al.*, 2009]. De huishoudens kunnen in twee grote groepen worden ingedeeld: collectieve huishoudens en private huishoudens.

Collectieve huishoudens zijn religieuze gemeenschappen, rust- en verzorgingshuizen, weeshuizen, studenten- of arbeidershomes, ziekenhuizen of verplegingsinrichtingen en gevangenissen [Deboosere *et al.*, 1997; Geurts, 2005; Lodewijckx et Deboosere, 2008; Deboosere *et al.*, 2009]. Een collectief huishouden kan dus worden gekenmerkt door een professionele organisatie van de huisvesting en door een bedrijfsmatige invulling van de dagelijkse levensbehoeften [Lodewijckx en Deboosere, 2008; Centraal Bureau voor de Statistiek, 2014]. Al de overige, en dus het overgrote merendeel van de huishoudens, vormen samen de **private of particuliere huishoudens**.

woningvraag dan een persoon die alleen woont [Williaert en Surkyn, 2008; Deboosere et al., 2009]. Fiscale aspecten hangen vaak samen met de samenstelling van de huishoudens.

Op de eerste twee elementen, namelijk de evolutie van het aantal huishoudens, en meer in het bijzonder de evolutie van de grootte van de huishoudens in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, ligt in deze Focus de nadruk. Bij het voeren van het onderzoek werden de collectieve huishoudens ^[1] (→ Kader 1) buiten beschouwing gelaten. Het zijn de **private** huishoudens die de basis vormen van de analyse. **Wanneer in deze Focus over huishoudens wordt gesproken, worden bijgevolg enkel de private huishoudens bedoeld**, tenzij expliciet anders vermeld. De gegevensbron die gebruikt werd, zijn de geanonimiseerde individuele demografische gegevens van de Algemene Directie Statistiek van de FOD Economie (Statistics Belgium) (→ Kader 2).

2. Gegevensbron

De cijfers die in deze Focus worden voorgesteld en geanalyseerd, werden exclusief berekend op basis van geanonimiseerde individuele demografische gegevens van de Algemene Directie Statistiek van de FOD Economie (Statistics Belgium), die op hun beurt uit het Rijksregister afkomstig zijn. Dit is een **administratieve** gegevensbron.

De bepaling van waar men geteld wordt en tot welk huishouden men behoort, is voor deze gegevens gebeurd op basis van de **wettelijke domicilie**. De gegevens beschrijven bijgevolg de wettelijke situatie van het huishouden en niet de feitelijke situatie. Veel jongeren die alleen gaan wonen of gaan samenwonen, blijven bij hun ouders hun domicilie behouden omwille van fiscale of andere administratieve redenen [Lodewijckx en Deboosere, 2011]. Bovendien kan men maar op één plaats gedomicilieerd zijn. Kinderen die na een echtscheiding als regeling gelijkmatig verdeelde huisvesting hebben bijvoorbeeld, worden zo maar in één van de twee huishoudens, waar ze toe behoren, geteld.

Verder hebben de gegevens enkel betrekking op de wettelijke bevolking (→ Glossarium). Ze houden dus geen rekening met een hele laag van de bevolking: vreemdelingen (→ Glossarium) die hier niet gedomicilieerd zijn, diplomaten, daklozen, mensen zonder papieren en kandidaat-vluchtelingen. Deze laatste bevinden zich in het wachtregister en (nog) niet in een van de andere registers.

Een hele waaier aan bevolkingsstatistieken, waaronder deze over de huishoudens, zijn beschikbaar op de website van het BISA.

Evolutie van het aantal huishoudens

De Brusselse huishoudens kennen, net zoals de Brusselse bevolking, sinds halweg de jaren 1990 en vooral sinds de jaren 2000 een groei van hun aantal, met uitzondering van het jaar 2013 waarin het aantal huishoudens licht afnam. Het aantal huishoudens is zo geëvolueerd van 474 622 huishoudens op 1 januari 2001 tot 542 670 huishoudens op 1 januari 2015 ⁽⁰¹⁾. In de afgelopen 10 jaar (tussen 2005 en 2015) is het aantal huishoudens in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest toegenomen met 10,1 %.

01 Evolutie van het aantal private huishoudens in het BHG (1991-2015)

Situatie op 1 januari	Aantal private huishoudens
1991	478 811*
1996	466 672
2001	474 622
2006	497 576
2011	531 862
2012	538 304
2013	541 648
2014	540 440
2015	542 670

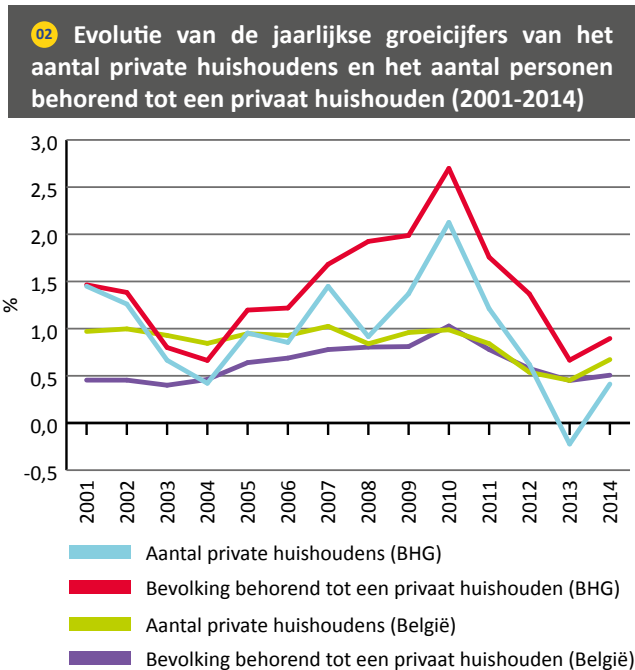
Bronnen: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium

*Het wachtregister werd opgericht op 1 februari 1995. In het cijfer voor 1991 zijn de kandidaat-vluchtelingen bijgevolg wel nog inbegrepen.

Wanneer de groei van het aantal huishoudens en de groei van de bevolking behorende tot deze huishoudens sinds 2001 voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest naast elkaar gelegd worden ⁽⁰²⁾, wordt echter vastgesteld dat de groei van het aantal huishoudens minder snel verloopt dan deze van de bevolking behorend tot deze huishoudens. Dit verschil in groei is sinds het jaar 2001, waarin de groei van beiden nog gelijk waren, toegenomen. Ze vertonen beiden wel dezelfde globale trends. Zo kan bij allebei een sterkere groei vastgesteld worden vanaf 2005, behalve in 2006 en 2008, een vertraagde jaarlijkse groei vanaf 2011 ^[2], en een terug sterkere groei in 2014. Over de afgelopen 10 jaar in het bijzonder groeide deze bevolking behorend tot een privaat huishouden met 16,5 %.

Dat **het aantal huishoudens minder sterk toeneemt dan zijn bevolking** blijkt een opmerkelijke trend te zijn, aangezien voor België in het geheel het omgekeerde wordt waargenomen, net zoals dit ook in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest vroeger gedurende tientallen jaren het geval was [Deboosere et al., 2009]: een

groei van het aantal private huishoudens die groter is dan de groei van de bevolking behorend tot een privaat huishouden. In geheel België is de relatieve stijging van het aantal private huishoudens en de corresponderende bevolking de laatste jaren ongeveer gelijk ^[3]. De laatste twee jaar is de relatieve groei van het aantal huishoudens in geheel België overigens sterker dan de groei van het aantal huishoudens in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, ondanks de sterkere bevolkingsgroei die het Brussels Hoofdstedelijk Gewest nog altijd kent.

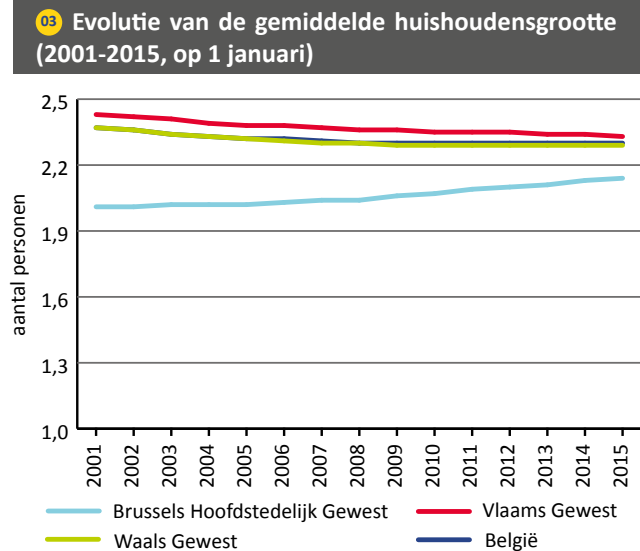
Bronnen: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium

Evolutie van de grootte van de huishoudens

Een algemene indicator, die de grootte van de verschillende private huishoudens binnen een bepaald territorium samenvat, is de gemiddelde huishoudensgrootte ⁽⁰³⁾, wat de verhouding is tussen de bevolking behorend tot een privaat huishouden en het aantal private huishoudens. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt vandaag de dag gekenmerkt door veruit de kleinste gemiddelde huishoudensgrootte van de drie gewesten. **Een Brussels huishouden telt zo gemiddeld 2,14 personen** op 1 januari 2015, terwijl de gemiddelde huishoudensgrootte in Vlaanderen en Wallonië respectievelijk 2,33 en 2,29 personen bedraagt.

Een huishouden in de andere twee gewesten is dus doorgaans groter dan in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, al neemt het verschil tussen beiden sinds meerdere jaren af [Deboosere en Willaert, 2006].

Vlaanderen en Wallonië kennen een afname van de gemiddelde huishoudensgrootte, een huishoudensverdunding met andere woorden, met een zekere stabilisatie van de huishoudensgrootte de laatste jaren. In België nam de gemiddelde huishoudensgrootte zo af van gemiddeld 2,37 personen per huishouden op 1 januari 2001 naar 2,30 in 2015.

Bronnen: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium

Deze evolutie kende het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ook jarenlang [Deboosere *et al.*, 2009]. Deze trend heeft zich hier echter niet verdergezet. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest kent sinds halfweg de jaren 1990 een andere, omgekeerde tendens dan de twee andere gewesten. Tot het begin van de jaren 2000 was de gemiddelde huishoudensgrootte in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest nog redelijk stabiel, waarna deze echt begon te stijgen en dit is vooral de laatste jaren het geval. De gemiddelde private huishoudensgrootte is zo toegenomen van 2,01 personen in 2001 tot 2,14 op 1 januari 2015. De huishoudensgrootte had in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest dus blijkbaar een minimale grens bereikt en is nu aan een **huishoudensvergroting** bezig. Deze evoluties van de gemiddelde huishoudensgrootte verklaren de net vastgestelde trends voor de evolutie van het aantal huishoudens en de bevolking in deze huishoudens. De demografische groei van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt bijgevolg voor een deel opgevangen door iets grotere huishoudens en laat zich niet volledig in het aantal huishoudens voelen.

Eenpersoonshuishoudens

De Brusselse huishoudens bestaan bijna voor de helft uit eenpersoonshuishoudens (46,7% op 1 januari 2015) ⁽⁰⁴⁾, terwijl dit percentage voor geheel België slechts 34,2% bedraagt. Dit hoog

percentage eenpersoonshuishoudens verklaart de gemiddeld kleine huishoudensgrootte van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Dat er zoveel eenpersoonshuishoudens zijn in het Brussels Gewest hangt samen met zijn stedelijk karakter, aangezien eenpersoonshuishoudens vooral een stedelijk fenomeen zijn. Eenpersoonshuishoudens kiezen vooral voor de stad, onder andere omwille van de nabijheid van werk of school, de aanwezigheid van veel diensten, voorzieningen en recreatiemogelijkheden en de hoge beschikbaarheid van kleinere huurwoningen (vaak appartementen) [Deboosere *et al.*, 2009; Devogelaer, 2002; Grimmeau *et al.*, 2015].

04 Evolutie van het aantal eenpersoonshuishoudens in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (2001-2015)

Situatie op 1 januari	Aantal eenpersoonshuishoudens	% van de private huishoudens
2001	238 722	50,3
2006	248 122	49,9
2011	257 252	48,4
2012	259 061	48,1
2013	258 250	47,7
2014	253 667	46,9
2015	253 361	46,7

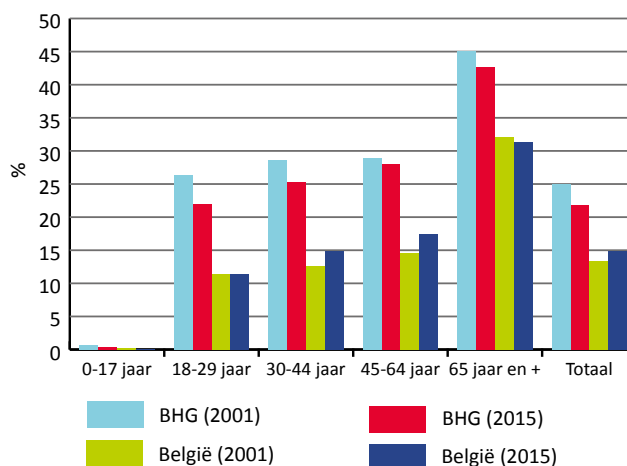
Bronnen: BISA, FOD Economie – Statistics Belgium

De eenpersoonshuishoudens zijn dus relatief zeer sterk vertegenwoordigd in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in vergelijking met het percentage in geheel België, toch dient hierbij opgemerkt te worden dat deze relatieve oververtegenwoordiging afneemt. Het **aandeel van de eenpersoonshuishoudens** in het totaal van de Brusselse huishoudens **daalt** jaar na jaar en vooral de laatste jaren is dit het geval. **Sinds 2012 daalt** zelfs **het absolute aantal** eenpersoonshuishoudens, ondanks de sterke bevolkingsgroei die het Brussels Gewest kenmerkte/kenmerkt. De andere twee gewesten kennen daarentegen een tegenovergestelde beweging, namelijk een jaarlijkse stijging van het aantal en aandeel van de eenpersoonshuishoudens onder hun huishoudens.

Deze toename in Vlaanderen en Wallonië hangt sterk samen met de veroudering van de bevolking in deze gewesten [Lodewijckx, 2008]. Zij kennen een sterke toename van het aantal en het percentage 65-plussers onder hun bevolking. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt als enige gewest gekarakteriseerd door een verjonging van zijn bevolking en een afname

van het aandeel van 65-plussers. Deze 65-plussers vormen een leeftijdsklasse die gekenmerkt wordt door een zeer hoog percentage behorende tot de eenpersoonshuishoudens, ondanks de (lichte) afname^[4] van het aandeel van de 65-plussers behorende tot dit soort huishoudens (05).

05 Aandeel van de personen behorende tot een eenpersoonshuishouden per leeftijdsklasse (2001 en 2015, op 1 januari)

Bronnen: BISA, FOD Economie – Statistics Belgium

De leeftijdsklasse in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest die echter de **grootste afname in procentpunten** (→ Glossarium) kent **van het aantal personen behorende tot de eenpersoonshuishoudens** zijn de **18- tot 30-jarigen** en op de tweede plaats de 30- tot 45-jarigen. Deze (jong)volwassenen in het Brussels Gewest wonen vandaag de dag minder alleen dan dat begin de jaren 2000 het geval was en maken steeds vaker deel uit van een meerpersoonshuishouden (→ Glossarium). Voor België in het geheel wordt de omgekeerde trend waargenomen. Dat men in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest vaker bij anderen woont in plaats van alleen is mogelijks niet altijd een volledig vrije keuze. De Brusselse woningmarkt die onder druk staat verplicht hen hier soms misschien toe [Pourbaix *et al.*, 2014].

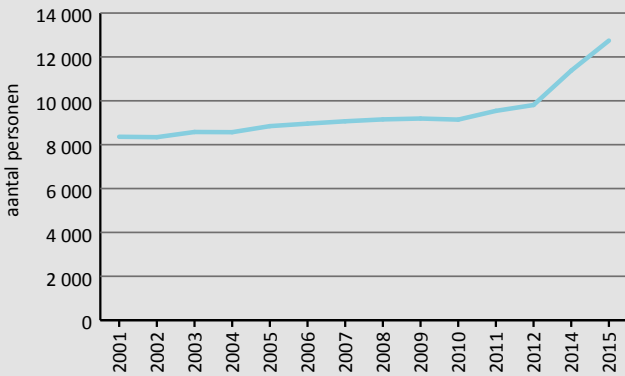
Tenslotte spelen de laatste jaren ook bepaalde administratieve acties, op initiatief van bepaalde gemeenten, een rol in de daling van het percentage en aantal eenpersoonshuishoudens in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. In 2014, maar vooral in 2013 werden veel personen ambtshalve geschrap (→ Glossarium) in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest [BISA Hermia, 2015a]. Een groot deel van deze geschrapte personen vormden een eenpersoonshuishouden^[5]. Hiernaast vonden de laatste twee jaar ook administratieve acties plaats met betrekking tot de personen die tot een collectief

3. Het geval van de collectieve huishoudens

De groep collectieven in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest kent de laatste twee jaar jaarlijks een toename van meer dan 1 000 personen (06). Dit is een veel grotere stijging dan de toename die deze groep de jaren hiervoor jaarlijks kende.

06 Evolutie van het aantal personen behorend tot een collectief huishouden in het BHG (2001-2015, op 1 januari)

Bronnen: BISA, FOD Economie – Statistics Belgium

Deze stijgingen in 2013 en 2014 houden onder meer verband met een administratieve actie van de gemeente Sint-Jans-Molenbeek in 2013 en van de gemeente Brussel in 2014. Men had in deze gemeenten een niet correcte situatie van sinds jaren vastgesteld. Heel wat personen die woonden in een rusthuis of onthaalhuis, wat collectieve huishoudensvormen zijn, waren verkeerdlijks aangeduid als zijnde behorend tot een privaat huishouden in het Rijksregister. Dit werd rechtgezet. Het overgrote gedeelte van deze personen vormden voorheen een eenpersoonshuishouden. Reeds collectief wonen in een rust- of verzorgingstehuis, maar toch gedomicilieerd blijven op hun vroeger adres is een probleem dat nog optreedt (Deboosere en Willaert, 2006). Het aantal personen behorend tot een collectief huishouden werd/ wordt hierdoor zodoende onderschat en het aantal private huishoudens, en eenpersoonshuishoudens in het bijzonder, overschat.

Meerpersoonshuishoudens

Het complement van de eenpersoonshuishoudens, de **meerpersoonshuishoudens**, vertonen logischerwijs de omgekeerde evolutie (07). Zij **namen zowel qua aantal als percentage toe** in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. In tegenstelling tot begin de jaren 2000 bestaat vandaag de dag meer dan de helft van de Brusselse huishoudens uit meer dan één persoon. De meerpersoonshuishoudens werden niet alleen talrijker in voorkomen, maar ook relatief groter (08). De gemiddelde grootte van een meerpersoonshuishouden neemt zo toe in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, vooral vanaf 2006, en bedraagt 3,14 personen op 1 januari 2015. De meerpersoonshuishoudens in de andere twee gewesten en geheel België zijn relatief

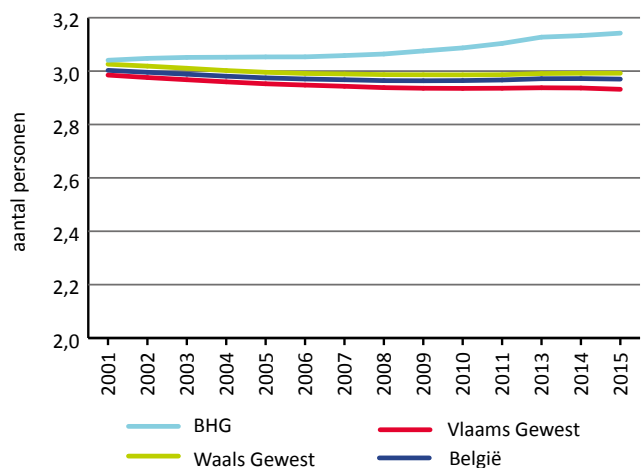
kleiner dan de meerpersoonshuishoudens in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en kenden/ kennen daarenboven een zeer lichte daling van hun gemiddelde grootte.

07 Evolutie van het aantal meerpersoonshuishoudens in het BHG (2001-2015)

Situatie op 1 januari	Aantal meerpersoonshuishoudens	% van de private huishoudens
2001	235 900	49,7
2006	249 454	50,1
2011	274 610	51,6
2012	279 243	51,9
2013	283 398	52,3
2014	286 773	53,1
2015	289 309	53,3

Bronnen: BISA, FOD Economie – Statistics Belgium

08 Evolutie van de gemiddelde huishoudensgrootte van de meerpersoonshuishoudens (2001-2015, op 1 januari)

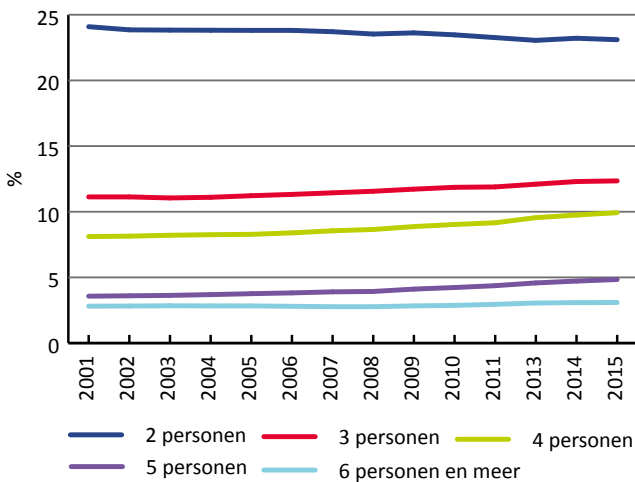
Bronnen: BISA, FOD Economie – Statistics Belgium

Deze toename van de gemiddelde grootte van een meerpersoonshuishouden in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is het gevolg van de **toename van de meerpersoonshuishoudens van drie personen en meer** (09). Het aandeel van de tweepersoonshuishoudens onder de Brusselse huishoudens neemt daarentegen, net zoals de eenpersoonshuishoudens, af. Een meerpersoonshuishouden bestaat steeds vaker uit drie of meer personen. Vooral het percentage van de drie-, vier- en vijfpersoonshuishoudens neemt toe. Het aandeel van de huishoudens van zes personen en meer tenslotte is tussen 2001 en 2015 nagenoeg gelijk gebleven en is iets hoger dan in België in het geheel bekeken. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest kent dus naast relatief veel meer zeer kleine huishoudens (eenpersoonshuishoudens) ook relatief meer heel

grote huishoudens dan België en is dus heel heterogeen samengesteld [Deboosere en Willaert, 2006].

dan deze zonder kinderen. Kinderen vormen quasi nooit een huishoudens op zichzelf (05).

09 Evolutie van het aandeel van de verschillende private huishoudensgroottes in het BHG (2001-2015, op 1 januari)

Sources : IBSA, SPF Economie - Statistics Belgium

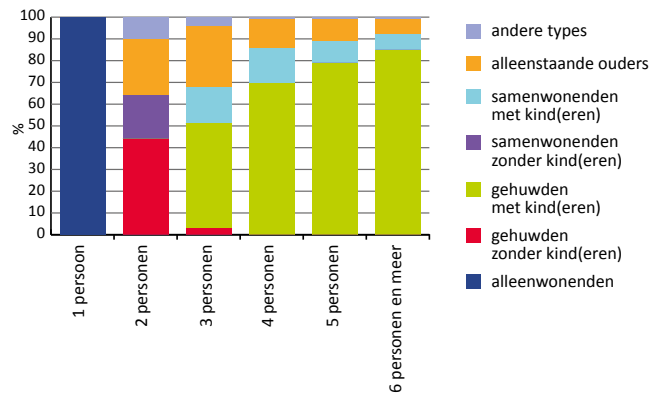
Dat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een toename kent van het aantal meerpersoonshuishoudens en van de gemiddelde grootte van deze meerpersoonshuishoudens hangt ten eerste samen met de hoge en toegenomen concentratie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van huishoudens waarvan de referentiepersoon als eerste geregistreerde nationaliteit [6] een buitenlandse nationaliteit bezit. Deze huishoudens (gemiddeld 2,36 personen groot op 1 januari 2015) zijn gemiddeld gezien groter dan de huishoudens waarvan de eerste geregistreerde nationaliteit van de referentiepersoon Belg is (deze huishoudens tellen gemiddeld 1,82 personen per huishouden op 1 januari 2015). Verder is ook het aandeel meerpersoonshuishoudens hoger onder de huishoudens met een referentiepersoon met een buitenlandse eerste nationaliteit (57,0 % ten opzichte van 47,8 % op 1 januari 2015), als ook de gemiddelde grootte van hun meerpersoonshuishoudens (3,38 personen ten opzichte van 2,72 personen op 1 januari 2015). Er zijn echter grote verschillen waarneembaar naargelang de eerste nationaliteit van de referentiepersoon.

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest kende verder een toename van het aantal en het aandeel kinderen onder de totale bevolking door de relatieve verjonging van de leeftijdsstructuur die het Brussels Hoofdstedelijk Gewest kende. Het aantal kinderen is hoger onder de huishoudens met een referentiepersoon met een buitenlandse eerste nationaliteit, wat onder meer hun grotere huishoudens verklaard. Huishoudens met kinderen zijn immers doorgaans grotere huishouden

Evolutie van de huishoudtypes

Een andere veel gebruikte manier om de huishoudens te karakteriseren, naast hun grootte, is hun type (→ Kader 4). Voor de eenpersoonshuishoudens is er een bijna 100%-verband met één bepaald huishoudtype, de “alleenwonenden” [7] (10). Voor de meerpersoonshuishoudens is deze bijna perfecte relatie er niet. Zo behoren de driepersoonshuishoudens bijvoorbeeld tot zes verschillende huishoudtypes: gehuwden zonder kinderen [8], gehuwden met kind(eren), samenwonenden zonder kinderen, samenwonenden met kind(eren), alleenstaande ouders en andere types [9]. Ondanks dat een huishoudensgrootte niet perfect met een huishoudtype overeenkomt, vertonen beide classificaties wel een zekere samenhang. Zo zijn er bepaalde huishoudtypes die belangrijker worden naarmate het huishouden groter wordt en andere minder. Huishoudens bestaande uit twee personen zijn vooral “gehuwden zonder kinderen” en “samenwonenden zonder kinderen”. “Gehuwden met kinderen” is een huishoudtype dat procentueel meer voorkomt naarmate het huishouden groter wordt.

10 De verschillende huishoudensgroottes naar huishoudtype op 1 januari 2015 in het BHG

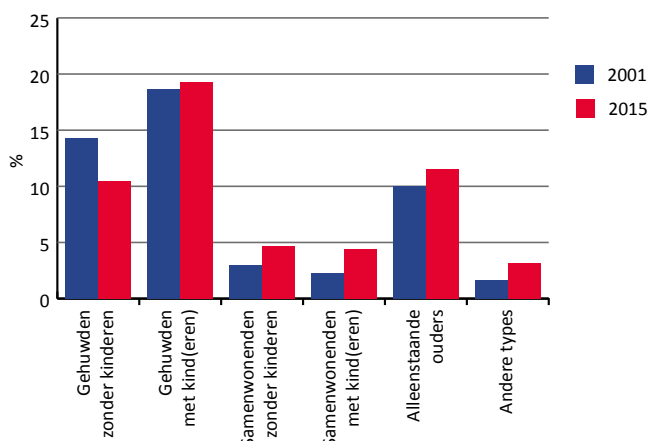

Bronnen: BISA, FOD Economie – Statistics Belgium

De evolutie van de grootte van de huishoudens handt samen met deze de evolutie van de huishoudtypes. Samenhangend met de daling van het aandeel van de tweepersoonshuishoudens in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest kan een duidelijke afname van de gehuwden zonder kinderen worden vastgesteld (11). Het percentage van de andere huishoudtypes nam toe, waaronder de drie huishoudtypes met kind(eren) (gehuwden met kind(eren), samenwonenden met kind(eren) en alleenstaande ouders). Dit hangt samen met de

eerder beschreven observaties. Er kan echter vooral een toename van het aandeel samenwonenden met kind(eren) en samenwonden zonder kind(eren) worden vastgesteld. Ook het aandeel alleenstaande ouders en andere types kennen een belangrijke stijging. Ondanks deze evoluties, blijven de gehuwden met kind(eren) (waarvan het aandeel slechts zeer licht aangroeit) echter veruit het belangrijkste huishoudtype onder de meerpersoonshuishoudens.

11 Aandeel van de verschillende huishoudtypes in het BHG (2001 en 2015, op 1 januari)

Bronnen: BISA, FOD Economie – Statistics Belgium

4. Huishoudenstypologie

De huishoudens kunnen onderverdeeld worden in verschillende huishoudtypes. Het huishoudtype omschrijft over welk soort huishouden het gaat, meer bepaald of het over een “alleenwonende” gaat, over “alleenstaande ouders”, over “een gehuwd paar met kind(eren), enz. Afhankelijk van de gebruikte typologie verschillen de gehanteerde categorieën.

De gebruikte typologie in deze Focus deelt de private huishoudens op in 7 private (hoofd)huishoudtypes:

- alleenwonenden,
- gehuwden zonder kinderen,
- gehuwden met kind(eren),
- ongehuwd samenwonenden zonder kinderen,
- ongehuwd samenwonenden met kind(eren),
- alleenstaande ouders
- andere types huishoudens

Meer informatie over deze typologie kan gevonden worden in het methodologiebestand van het thema bevolking op de website van het Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse.

Samengevat

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt met een gemiddelde huishoudensgrootte van 2,14 personen op 1 januari 2015 gekenmerkt door veruit de kleinste gemiddelde huishoudensgrootte van de drie gewesten. Vanaf de jaren 2000 kennen de Brusselse huishoudens echter een toename van hun gemiddelde grootte, een “huishoudensvergroting”, dit in tegenstelling tot de andere twee gewesten, waar nog altijd een (zeer lichte) huishoudensverduunning plaatsvindt.

Twee belangrijke evoluties liggen aan de oorsprong hiervan:

- Enerzijds neemt het relatieve aandeel van de eenpersoonshuishoudens af onder de Brusselse bevolking. De laatste jaren neemt ook hun absolute aantal af, ondanks de sterke bevolkingsgroei die het Brussels Gewest kent.
- Anderzijds stijgt het relatieve aandeel van de meerpersoonshuishoudens onder de private huishoudens, ook hun absolute aantal vermeerderd. Daarenboven neemt ook de gemiddelde grootte van deze meerpersoonshuishoudens toe. Vooral het percentage van de drie-, vier- en vijfpersoonshuishoudens kent een stijging.

Deze afname van de eenpersoonshuishoudens en toename van de meerpersoonshuishoudens hangt onder meer samen met de toegenomen buitenlandse aanwezigheid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de verjonging die de Brusselse bevolking kende. Verder spelen ook de trend tot eerder met anderen te wonen, waar de woningmarkt, die onder druk staat, soms mogelijks aan de oorsprong van ligt, en bepaalde administratieve acties de laatste jaren een mogelijke rol. Deze lijst van opgesomde oorzaken is overigens niet als exhaustief te beschouwen, mogelijks liggen nog andere elementen aan de basis.

De demografische groei in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt dus voor een deel opgevangen door iets grotere huishoudens en laat zich niet volledig in het aantal huishoudens voelen. Dit aantal groeit bijgevolg minder sterk aan dan de bevolking op zich, dit in tegenstelling tot in de andere twee gewesten. De groei van het aantal huishoudens in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is de laatste twee jaar zelfs iets minder sterk dan de groei van het aantal huishoudens in de andere twee gewesten, ondanks de sterkere bevolkingsgroei waardoor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest gekenmerkt wordt.

De huishoudens, ook al blijven deze in het Brussels Gewest stedelijke kenmerken vertonen, kennen de laatste jaren dus een heel andere evolutie dan hiervoor en dan in de twee andere gewesten. Dit verandert mogelijks bepaalde behoeftes, met name op het vlak van huisvesting, bijvoorbeeld een verhoogde vraag naar grotere woningen.

Bibliografie

- BISA. HERMIA J.-P., 2015a. *Demografische barometer 2014 van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest*. Brussel, De Focus van het BISA nr. 7.
- BISA. HERMIA J.-P., 2015b. *Demografische barometer 2015 van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest*. Brussel, De Focus van het BISA nr. 11.
- CENTRAAL BUREAU VOOR DE STATISTIEK, *Begrippen*. [online], 2014.
- DEBOOSERE, P., LESTHAEGHE, R., SURKYN, J., LAMBERT, A. et BOULANGER, P.-M., 1997. *Huishoudens en Gezinnen, Algemene Volks- en Woningtelling op 1 maart 1991, Volkstellingsmonografie nr. 4*. Brussel, Nationaal Instituut voor de Statistiek.
- DEBOOSERE, P., LESTHAEGHE, R., SURKYN, J., WILLAERT, D., BOULANGER, P.-M., LAMBERT, A. et LOHLÉ-TART, L., 2009. *Huishoudens en gezinnen in België, Sociaal-Economische Enquête 2001, Monografie nr. 4*. Brussel, Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie.
- DEVOGELAER, D. 2002. *Stedelijke woondynamiek van de Belgische bevolking en haar gezinnen* (Working paper). Brussel, Federaal planbureau.
- GEURTS, K., 2005. *Statistieken, De combinatie gezin & arbeid volledig ontrafeld*. Steunpunt WAV. Collection : OVER.WERK, 2005/1.
- GRIMMEAU, J.-P., DEBOOSERE, P., EGGERICKX, T., GADEYNE, S., HERMIA, J.-P., MARISSAL, P., ROMAINVILLE, A., VAN HECKE, E. et WILLAERT, D., 2015. *Atlas van België. Bevolking*. Gent: Academia Press.
- LODEWIJCKX, E. & DEBOOSERE, P., 2008. *LIPRO: een classificatie van huishoudens*. Brussel: Vlaamse Overheid. In: SVR-Technisch rapport 2008/2.
- LODEWIJCKX, E. & DEBOOSERE, P., 2008. *Huishoudens en families: Stabiliteit en snelle veranderingen gaan hand in hand*. In: GGP BELGIUM PAPER SERIES, 2011/ 6.
- LODEWIJCKX, E., 2008. *Veranderende leefvormen in het Vlaamse Gewest, 1990-2007 (in 2021). Een analyse van gegevens uit het Rijksregister*. Brussel: Vlaamse Overheid. In: SVR-rapport, 2008/ 3.
- Observatorium voor Welzijn en Gezondheid van Brussel-Hoofdstad, 2006. *Welzijns- en Gezondheidsatlas van Brussel-Hoofdstad*, Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie.
- Overzicht van de huisvestingsvergunningen, 2014. *De huisvestingsvergunningen 2012*. Brussel: Brussel Stedelijke Ontwikkeling.

Glossarium en afkortingen

Ambtshalve schrapping: Een persoon wordt ambtshalve geschrapt uit het bevolkingsregister van zodra vastgesteld wordt dat hij of zij niet meer woonachtig is op zijn of haar adres, zonder dat hij of zij elders in België gedomicilieerd was en zonder dat hij of zij overleden was of bekendgemaakt had naar het buitenland te zijn geëmigreerd. De persoon in kwestie heeft het grondgebied dus onaangekondigd verlaten.

BHG: Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Meerpersoonshuishoudens: Meerpersoonshuishoudens zijn alle huishoudens die uit twee of meer personen bestaan.

Vreemdeling: individu dat niet de Belgische nationaliteit heeft. Iemand die de Belgische nationaliteit en een andere nationaliteit heeft, wordt beschouwd als Belg.

Wettelijke bevolking: het geheel van individuen die legaal gedomicilieerd staan bij hun gemeentebestuur, met uitzondering van de asielzoekers.

NOTEN

[1] Ongeveer 1,1 % van de Brusselse bevolking behoort tot een collectief huishouden op 1 januari 2015.

[2] De groei van de huishoudens is in 2013 zelfs licht negatief (-0,2 %).

[3] Het laatste observatiejaar 2014 vormt hierop een uitzondering met een groei van het aantal huishoudens die terug iets sterker was dan de groei van de bevolking behorend tot deze huishoudens.

[4] De oorzaak van dit laatste is het steeds groter aantal overlevende oudere paren, waar de gestegen levensverwachting op zijn beurt aan de basis van ligt (Grimmeau et al., 2015).

[5] 51,7% van de geschrapte personen in 2013 in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest vormden

eenpersoonshuishouden op 1 januari 2013. Voor de gemeente Elsene, die uitzonderlijk veel schrappingen kende in 2013, bedroeg dit percentage zelfs 72 %.

[6] Dit gaat over de eerste geregistreerde nationaliteit in het Rijksregister. In de meerderheid van de gevallen gaat het over de nationaliteit bij geboorte. Personen wiens eerste geregistreerde nationaliteit niet Belg is en die de Belgische nationaliteit hebben verworven, worden in statistieken over de "eerste nationaliteit" tot de buitenlandse bevolking gerekend, dit in tegenstelling tot statistieken over de "huidige nationaliteit".

[7] Van deze huishoudens behoort 99,6 % tot het huishoudtype "alleenwonenden". De overige 0,4 % van de eenpersoonshuishouden

worden geplaatst onder de huishoudens van een ander type. Om als alleenwonende beschouwd te kunnen worden moet men minimum 15 jaar zijn. Het huishoudtype van een eenpersoonshuishouden bestaande uit een persoon van minder dan 15 jaar is zodoende niet "alleenwonende", maar "ander type".

[8] "Kind" is hier te beschouwen als een persoon die de positie van kind vervult binnen het huishouden onafhankelijk van zijn leeftijd, terwijl in het onderdeel "Evolutie van de grootte van de huishoudens" deze term gebruikt wordt om personen met een leeftijd van minder dan 18 jaar aan te duiden.

[9] Dit zijn private huishoudens met een speciale samenstelling (samenwonende vrienden, samenwonende broers/zussen, ...).

